

Б.С. КОЖАМКУЛОВА

**ХРЕСТОМАТИЯ
КАЗАХСКОЙ СКРИПИЧНОЙ
МУЗЫКИ**

ПАРТИЯ СКРИПКИ

Редакция Б.С. Кожамкуловой

ЧАСТЬ III

Алматы 2019

ББК 85.995.4
К 58

Издано при финансовой поддержке
IMAYO CREATION
«Арт-Мирай»

Утверждено и рекомендовано к печати
Ученым Советом Казахской национальной консерватории им. Курмангазы

Рецензенты:
народная артистка Республики Казахстан, Артист Мира, профессор,
Ректор Казахского национального университета искусств
Айман МУСАХАДЖАЕВА

профессор, лауреат Международных конкурсов
Александр ПЬЯНКОВСКИЙ

К 58 **Кожамкулова Б. С.**
Хрестоматия казахской скрипичной музыки. Партия скрипки. Часть III. –
Алматы: Изд. «Асыл кітап», 2019. – 70 с.

ISMN 979-0-803853-64-4

Предназначено для учащихся старших классов средних специальных музыкальных школ и колледжей, студентов консерватории, Академии музыки и университета искусств, а также для концертного репертуара скрипача.

УДК 787.1
ББК 85.955.4

ISBN 9965-441-27-8

© Кожамкулова Б. С., 2019
© IMAYO CREATION TOO, 2019
© Арт-Мирай ЧФ, 2019
© Издательство «Асыл кітап», оформление, 2019

*Аяулы ата-анам Хадиша Иманбайқызы мен
Серәлі Қожамқұлға арнаймын*

АВТОРДАН

«Қазақ скрипка музыкасының Хрестоматиясының» үшінші бөлімі кең көлемді – скрипкаға арналған концерттер және замануи композиторлардың пьесалармен қамтылған.

XX ғасырдың әйгілі қазақ композиторы Ғазиза Жубанованың – скрипкаға арналған концертті тұңғыш рет 1962 жылы жарық көрді. Шығармадағы скрипка партиясын өңдеген Марк Лубоцкий. Бұл шығарма қазіргі уақытта кәсіби мамандардың репертуарында кеңінен таралыпқана қоймай, сонымен қатар – арнайы музыка мектептердің жоғарғы сынып оқушылары, училище, колледж, консерватория мен өнер университеті студенттерінің репертуарына еңгізілген. Осы себептен бұл еңбек жаңадан басылып шығарылуда.

Шырын Базарқұлованың скрипкаға арналған концерті, кәзіргі заманға сай әрі ұлттық нақышта жазылған. Скрипка партиясы А.Пьянковскийдің редакциясы бойынша өңделген. Бұл шығарманы алғаш рет 2013 жылы Алматыда, Кұрманғазы атындағы Қазақ Ұлттық консерваториясының студенттер симфониялық оркестрі мен Санкт-Петербургтық скрипкашы Александр Великанов орындады. Ал 2014 жылы біздің консерваторияның түлегі Динара Базарбаева Сахаман орындап шықты.

«Болашақ» халықаралық стипендиасының иегері, Римский-Корсаков атындағы Санкт-Петербург консерваториясының түлегі Шырын Базарқұлованың скрипкаға арналған концерттің екеуі де қазақ музыкасы негізінде жазылып, бүгінгі заманың скрипкаға арналған ірі көлемді шығармалардың қатарынан табылды.

Хрестоматияның үшінші бөліміне мынандай пьесалар жинақталған – Гүлжан Өзенбаеваның қазақтың халық әні «Дудар-ай»-ға аранжировкасы, Тимур Нильдикешевтың «Мерген» пьесасы, Нағым Мендіғалиевтің фортепианоға арналған «Домбыра тұралы аңыз» поэмасы, жеке скрипкаға өңдеп жазған Әділжан Толықпаевтың шығармалары. Аталмыш шығармалар кәзіргі заманға сай стильмен, жаңалықтармен көңілге ұнамды. Ал, пьесалардың скрипка партияларының редакциясын профессор Б.С Қожамқұлова өңдеп шығарды. Қалыптасқан әдет бойынша «Хрестоматияның» әр жинағы скрипкашылар ансамбліне арналған пьесаларымен бітеді. Осы қағиданы бұзбай «Хрестоматияның» III бөліміне «Шабыт» атты шығарма еңгізілді. Оны Ә.Толықпаев А.Жұбанов атындағы қазақтың арнайы музыка мектеп-интернатының 50 жылдығына арнап жазған.

*Б. С. Қожамқұлова, профессор,
Қазақстан Республикасының
еңбек сіңірген қызметкері*

*Посвящаю моим дорогим родителям
Хадеше Иманбайқызы и Серәлі Қожамқұл*

ОТ АВТОРА

Третья часть «Хрестоматии казахской скрипичной музыки» включает крупную форму – скрипичные концерты и пьесы современных композиторов.

Скрипичный концерт выдающегося композитора XX века Газизы Жубановой впервые был издан в 1962 году. Редакция партий скрипки М. Лубоцкого. Сейчас это популярное произведение в репертуаре профессионалов, а также учащихся старших классов специализированных музыкальных школ, студентов музыкальных колледжей, училищ, консерватории и университета искусств, поэтому возникла необходимость его переиздания. Скрипичный концерт Шырын Базаркуловой – стипендиатки фонда «Болашак», выпускницы Санкт-Петербургской консерватории представляет собой современную форму казахского скрипичного концерта. Редакция партии скрипки А. Пьянковского. Впервые в Алматы он был исполнен в 2013 году студенческим симфоническим оркестром казахской национальной консерватории им. Курмангазы и солистом из Санкт – Петербурга Александром Великановым, а в 2014 году его исполнила выпускница нашей консерватории Динара Базарбаева-Сахаман.

Оба концерта написаны на материале казахской музыки и являются образцами крупной формы казахской скрипичной музыки. Пьесы, включенные в III часть Хрестоматии – аранжировка казахской народной песни «Дударай» Гульжан Узенбаевой, виртуозные пьесы Тимура Нильдикешева «Мерген» и поэма «Легенда о домбре» Нагима Мендыгалиева в талантливом переложении для скрипки соло Адильжана Толукпаева – интересны свежестью гармонии и современным стилем изложения. Редакция скрипичных партий Б. С. Кожамкуловой. По традиции каждый сборник Хрестоматии завершается пьесами для ансамбля скрипачей. Не нарушая этой традиции в сборник включена пьеса для ансамбля скрипачей «Шабьт» написанная А. Толукпаевым к 50-ти летию казахской средней специализированной школы-интерната им. А. Жубанова.

*Заслуженный работник
Республики Казахстан,
профессор **Б.С. Кожамкулова***

Jeke skripkağa óndelińgen shyǵarma
Dombyra týraly ańyz

N. Mendigaliev
Óndegen Á.Tolyqpaev

Allegro appassionato

Violin Solo

ppp 1 4 3 *cresc.*

5 1 3

9 **Vivace assai**

mf

12 0 II 0

15 I

18

21 *p*

24

27 0 0

30

33

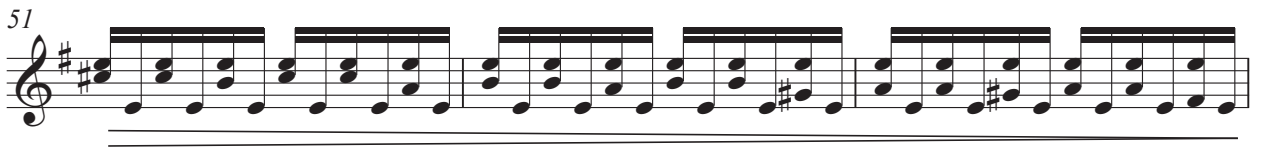
36

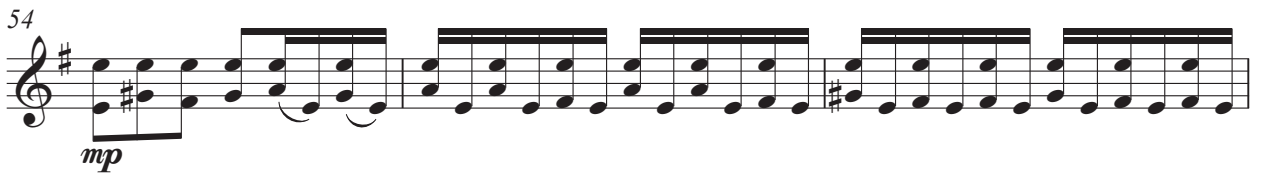
39

42

45

48

51

54

57

60

Koncert I

G. Jýbanova

Allegro moderato

2

p

Measures 1-6: Treble clef, key signature of two sharps (F# and C#), 6/8 time signature. Measure 1 contains a whole rest. Measure 2 begins with a quarter rest followed by a quarter note G4. The melody continues with eighth and quarter notes, mostly beamed together.

7

Measures 7-10: Continuation of the melodic line from the previous system, featuring eighth and quarter notes.

11

1

p

Measures 11-16: Continuation of the melodic line. Measure 11 includes a first ending bracket. The dynamics are marked *p* (piano).

17

Measures 17-20: Continuation of the melodic line, ending with a double bar line.

21

2

f

Measures 21-25: Continuation of the melodic line. Measure 21 includes a second ending bracket. The dynamics are marked *f* (forte).

26

dim. 8

Measures 26-29: Continuation of the melodic line. Measure 29 features a trill. The dynamics are marked *dim.* (diminuendo).

30

3

sul G

p *cresc.*

Measures 30-36: Continuation of the melodic line. Measure 30 includes a third ending bracket. The dynamics are marked *p* (piano) and *cresc.* (crescendo). The instruction "sul G" is present.

37

allarg.

Measures 37-40: Continuation of the melodic line. The dynamics are marked *allarg.* (allargando). The piece concludes with a 4/4 time signature.

41 **4** *ff*

44 *dim.*

47 **5** *p* *simile*

51

54 **6** *simile*

58

61 **7** *Meno mosso* *dim.*

64 *sul D* *mf molto cantabile e espress.*

70 *tr*

75 **8**

78

cresc.

82

f

85 **9** Più mosso

mf poco marcato

88

simile

91

94 **10**

come sopra

98

101

104 **11** Andantino **13** **12** Allegro **8**

ӘДІСТЕМЕЛІК ТҮСІНІКТЕМЕЛЕР

1. Н. Мендіғалиев. «Домбыра туралы аңыз».

Соло скрипкаға арналған Ә. Толықпаев

Нағым Мендіғалиев (1921 жылы туған) – композитор, профессор, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген қайраткері. Қазақ өнерінің фортепианолық музыка жанрының қалыптасуы Н. Мендіғалиев есімімен тығыз байланысты. Қазақтан шыққан тұңғыш кәсіби пианист. Қазақстандағы фортепианоға арналған алғашқы концерттер мен тындармандар жүрегін баураған көптеген миниатюралардың авторы. Олардың ішінде «Домбыра туралы аңыз» атты концерттік пьесасы қазақ фортепиано музыкансыдағы ең танымал туындылардың бірі болып саналады.

«Домбыра туралы аңыз» шығармасын жеке скрипкаға арнап өндеген нұсқасы осы жинаққа еңгізілген. Нұсқаның авторы дарынды композитор және скрипкашы Әділжан Толықпаев.

2. Г. Өзенбаева. «Дудар-ай»

Гулжан Өзенбаева – композитор, пианист, ҚР композиторлар Одағының мүшесі, Жамбыл атындағы Қазақ мемлекеттік филармониясының жеке орындаушысы, Құрманғазы атындағы Қазақ Ұлттық консерваториясындағы фортепиано кафедрасының доценті, LG камералық музыкасы ашық байқауының I жүлделі иегері.

Автор шығармаларының арасында ең танымалдары скрипка мен фортепианоға арналған сонаталар және фортепианолық концерттер, «Міржан» балеті, виолончель мен оркестрге арналған концерт, ішекті оркестрге арналған «Жарыс күйі», фортепиано мен камералық оркестрге арналған «Ғасыр елесі» эпостық картинасы. Гулжан Өзенбаеваның туындылары ел ішінде орындалып қана қоймай, Ұлыбритания, Италия, Швеция, Түркия, Қытай, Швейцария сияқты шетелдерде орындалып жүр.

Халық әні «Дудар-ай» Өзенбаеваның көркемдеуінде концерттік шығарма сияқты естіледі. Композитор ұлттық материалға ұқыпты қарағаны соншалықты, әннің нәзік әуенді қаныққан шарықтау шегіне жеткізіп, шығарманың бастапқы кезінде тұнық дыбыс шығарып, соңғы жұлдызды бөлімінде тақырып мазмұны жарқырап ашады. Бұл шығарма алғашында скрипка, фортепиано және камералық оркестрге арналып жазылған. Осы жинаққа скрипка мен фортепианоға ыңғайланған пьеса енді.

3. Т. Нильдикешев. «Мерген»

Тимур Нильдикешев – композитор, оқытушы. Алматы қаласында 1982 жылы дүниеге келді. 1999-2003 жылдары П. И. Чайковский атындағы Алматы музыкалық колледжінің музыка теориясы бөлімінде оқыған. Сонымен қатар профессор М. Сағатовтың композиция классында білім алған. 2008 жылы Құрманғазы атындағы Қазақ Ұлттық консерваториясында, профессор В. А. Новиковтың классында білім алыпшықты. 2010 жылы аталмыш оқу-

MAZMYNY

N. Mendigaliev	
Dombyra týraly ańyz	5
Q. Shildebaev	
Qara-Kemer.....	11
T. Nildikeshev	
Mergen	14
Sh. Bazarkýlova	
Koncert.....	20
G. Jýbanova	
Koncert.....	31
Á. Tolyqpaev (V-I)	
Shabyt.....	46
Á. Tolyqpaev (V-II)	
Shabyt.....	50
Á. Tolyqpaev (V-III)	
Shabyt.....	54
Á. Tolyqpaev (C-b)	
Shabyt.....	57
Әдістемелік түсініктеме	59
Методические комментарии	64